

Cauza C-195/05

Comisia Comunităților Europene împotriva Republicii Italiene

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru — Mediu —
Directiva 75/442/CEE și Directiva 91/156/CEE — Noțiunea de deșeu —
Rebuturi alimentare provenind din industria agroalimentară destinate
producerii de hrană pentru animale — Reziduuri rezultate din preparate
culinare destinate structurilor de primire pentru animale de companie”

Concluziile avocatului general J. Mazák prezentate la 22 martie 2007 I-11703
Hotărârea Curții (Camera a treia) din 18 decembrie 2007 I-11721

Sumarul hotărârii

1. *Mediu — Deșeuri — Directiva 75/442 — Noțiunea de deșeu*
[art. 174 alin. (2) CE; Directiva 75/442 a Consiliului, astfel cum a fost modificată prin
Directiva 91/156, art. 1 lit. (a)]

2. *Mediu — Deșeuri — Directiva 75/442 — Domeniu de aplicare*
[Directiva 75/442 a Consiliului, astfel cum a fost modificată prin Directiva 91/156, art. 1 lit. (a) și art. 2 alin. (1)]
3. *Mediu — Deșeuri — Directiva 75/442 — Noțiunea de deșeu*
[Directiva 75/442 a Consiliului, astfel cum a fost modificată prin Directiva 91/156, art. 1 lit. (a)]
4. *Mediu — Deșeuri — Directiva 75/442 — Domeniu de aplicare*
[Directiva 75/442 a Consiliului, astfel cum a fost modificată prin Directiva 91/156, art. 1 lit. (a) și art. 2 alin. (1)]
5. *Mediu — Deșeuri — Directiva 75/442 — Domeniu de aplicare*
(Directiva 75/442 a Consiliului, astfel cum a fost modificată prin Directiva 91/156)

1. Calificarea drept „deșeu” a unei substanțe sau a unui obiect în sensul articolului 1 litera (a) din Directiva 75/442 privind deșeurile, astfel cum a fost modificată prin Directiva 91/156, rezultă în primul rând din comportamentul deținătorului și din semnificația termenului „a se debarasa”. Acest termen trebuie interpretat nu numai în lumina obiectivului principal al directivei, care, potrivit celui de al treilea considerent al acesteia, constă în protecția sănătății oamenilor și a mediului împotriva efectelor nocive cauzate de colectarea, transportul, tratarea, stocarea și depozitarea deșeurilor, ci și a articolului 174 alineatul (2) CE, care prevede că politica Comunității în domeniul mediului urmărește un nivel de protecție ridicat și se bazează pe principiile precauției și acțiunii preventive. Rezultă că termenul menționat și, prin urmare, noțiunea de deșeu nu pot fi interpretate în mod restrictiv.

(a se vedea punctele 34 și 35)
2. Întrucât Directiva 75/442 privind deșeurile, astfel cum a fost modificată prin Directiva 91/156, nu propune niciun criteriu determinant pentru a decela intenția deținătorului de a se debarasa de o anumită substanță sau de un anumit obiect, în lipsa unor dispoziții comunitare, statele membre sunt libere

să aleagă mijloacele de probă a existenței diferitelor elemente definite de directivele pe care le transpun, cu condiția ca acest lucru să nu afecteze eficacitatea dreptului comunitar. Astfel, de exemplu, statele membre pot defini diferite categorii de deșeuri, în special pentru a ușura organizarea și controlul modului în care acestea sunt gestionate, cu condiția ca obligațiile ce rezultă din directivă sau din alte dispoziții de drept comunitar referitoare la deșeuri să fie respectate și ca acele categorii care ar fi eventual excluse din domeniul de aplicare al normelor adoptate în vederea transpunerii obligațiilor izvorâte din directivă să fie conforme cu articolul 2 alineatul (1) din directivă.

(a se vedea punctul 43)

3. Lista categoriilor de deșeuri enumerate în anexa I la Directiva 75/442 privind deșeurile, astfel cum a fost modificată prin Directiva 91/156, precum și operațiunile de eliminare și de recuperare menționate în anexele II A și II B la aceasta demonstrează că noțiunea de deșeu nu exclude, în principiu, niciun tip de reziduuri sau de alte substanțe ce rezultă din procese de producție.

Existența efectivă a unui „deșeu” în sensul articolului 1 litera (a) din

directiva menționată trebuie așadar verificată cu luarea în considerare a tuturor circumstanțelor, ținând seama de obiectivul acesteia și procedând în așa fel încât să nu fie prejudiciată eficacitatea sa. Astfel, anumite împrejurări pot constitui indicii ale existenței unei acțiuni, ale unei intenții sau ale unei obligații de „a se debarasa” de o substanță sau de un obiect în sensul dispoziției menționate. Aceasta este situația în special atunci când o substanță este un reziduu de producție sau de consum, adică un produs a cărui obținere nu a fost urmărită ca atare, metoda de prelucrare sau modul de utilizare a unei substanțe nefiind determinante pentru calificarea acesteia drept deșeu. Pe lângă criteriul referitor la aspectul dacă o substanță constituie sau nu constituie un reziduu rezultat din producție, un criteriu pertinent pentru a determina dacă respectiva substanță este sau nu este „deșeu” în sensul directivei îl constituie gradul de probabilitate a reutilizării acestei substanțe fără a se recurge la operațiuni de transformare prealabile. Dacă, dincolo de simpla posibilitate de a reutiliza substanța respectivă, există un avantaj economic pentru deținător să facă acest lucru, probabilitatea unei asemenea reutilizări este mare. Într-un asemenea caz, substanța respectivă nu mai poate fi considerată ca fiind o povară de care deținătorul va încerca să se debaraseze, ci ca reprezentând un veritabil produs. În plus, pentru ca anumite materiale să poată fi considerate ca fiind nu reziduuri de producție, ci subproduse de care deținătorul acestora nu încearcă să se debaraseze, în considerare a voinței sale manifeste de a le reutiliza, trebuie ca această reutilizare a unui bun, a unui material sau a unei materii prime, inclusiv pentru a satisface nevoile altor operatori economici decât cel care l-a produs, să fie nu doar eventuală, ci sigură, să nu necesite o transformare prealabilă și să aibă loc în continuarea

procesului de producție sau de utilizare. Prin urmare, simplul fapt că materialele în cauză vor fi reutilizate nu poate duce la concluzia că acestea nu constituie deșeuri în sensul directivei. Într-adevăr, ceea ce se va întâmpla în viitor cu un obiect sau cu o substanță nu este un factor decisiv în sine în ceea ce privește eventuala sa natură de deșeu, care este definită, potrivit articolului 1 litera (a) din directivă, prin raportare la acțiunea, la intenția sau la obligația deținătorului acestui obiect sau al acestei substanțe de a se debarasa de aceasta.

permisă de acest articol 2 alineatul (1) încalcă astfel în mod necesar domeniul de aplicare al directivei menționate.

(a se vedea punctul 53)

(a se vedea punctele 36, 37, 40, 42, 44-46, 48 și 49)

4. Articolul 1 litera (a) din Directiva 75/442 privind deșeurile, astfel cum a fost modificată prin Directiva 91/156, nu numai că definește noțiunea de deșeu în sensul directivei, ci și stabilește, împreună cu articolul 2 alineatul (1) din directivă, domeniul său de aplicare. Articolul 2 alineatul (1) indică ce tipuri de deșeuri sunt sau pot fi excluse din domeniul de aplicare al directivei și în ce condiții, în timp ce, în principiu, toate deșeurile care corespund definiției menționate sunt incluse. Orice prevedere de drept intern care limitează într-un mod general întinderea obligațiilor ce decurg din directivă într-o măsură mai mare decât cea

5. Nu s-ar putea considera că Directiva 75/442 privind deșeurile, astfel cum a fost modificată prin Directiva 91/156, se aplică în subsidiar în raport cu legislația comunitară și națională referitoare la siguranța alimentară în ceea ce privește reburile alimentare provenind din industria agroalimentară și reziduurile provenind din preparate culinare obținute din orice tip de alimente destinate producerii de hrană pentru animale. Într-adevăr, chiar dacă obiectivele anumitor dispoziții ale acestei reglementări s-ar putea, eventual, suprapune parțial cu cele ale directivei menționate, acestea rămân sensibil diferite. În plus, în afara cazurilor expres prevăzute la articolul 2 alineatul (1) din directiva menționată, nicio prevedere a acesteia nu este de natură să indice că aceasta nu s-ar aplica în mod cumulativ împreună cu alte prevederi legale.

(a se vedea punctul 55)